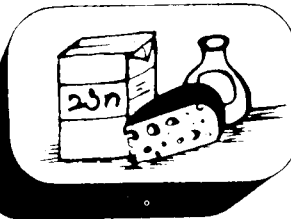


שוק ושיווק



נתוני ייצור החלב בישראל בשנת 1989 ומדיניות התכנון לשנת 1990

אבשלום דולב, מועצת החלב

תחזית צריכת חלב ומוצריו ב-1989 (מסתמך על נתוני צריכה ינואר-ספטמבר 1989)
נתוני צריכה וייצור עיקריים לשנים 1988 ו-1989.

הסיבות העיקריות לירידה בצריכה:

- עליית מחירים ב-26% (בינואר '89) וב-4.5% (ביולי '89), שגרמה לחשיפת מוצרי החלב לשוק המוצרים התחליפיים במחירים המלא, כמעט ללא סובסידיה.
- מיתון בפעילות הכלכלית, בארץ כולה, שהשפיע גם על צריכת החלב ומוצריו.
- הקטנת צריכת החלב על ידי ערביי יהודה ושומרון.
- הגדלת הקף הצריכה העצמית על-ידי יצרני החלב בעיקר במשק השיתופי.
- מעבר לצריכת מוצרים דלי שומן, עובדה שתורמה להקטנה רבה יותר של צריכת השומן מצריכת החלבון (נוזלים).

התוצאות הנמדדות בייצור ושיווק חלב ומוצרי:

- ירידה בייצור חלב גולמי בכמות של כ-22 מיליון ליטר לשנה.
- ישנה תחילת התאוששות בשיווק. בספטמבר '89 שווקו מוצרי חלב ברמה השווה לספטמבר '88.

הצעדים שנקטו על ידי המועצה (מגדלים, מחלבות וממשלה) להתמודדות עם ירידת הצריכה:
א. הורדת המחיר לחלב החריג.

הסעיף	שנת 1988	תחזית ל-1989	אחוז השינוי
ייצור חלב גולמי (אלפי ליטר)	911,979	889,129	- 2.5
אחוז השומן בחלב הגולמי	3.157	3.177	+ 0.6
צריכת שומן (טון)	26,755	25,589	- 4.3
צריכת חלב על בסיס שומן (אלפי ליטר)	847,482	805,445	- 5.0
צריכת חלב על בסיס נוזלים (אלפי ל')	891,500	868,378	- 2.6
אחוז שומן בליטר משווק	3.00	2.95	- 1.6

ב. על המערכת לקחת את ה-4% חריגה (כ-36 מיליון ליטר בשנה) בחשבון אפיקי השיווק למוצרי חלב (בעיקר לגלילות) ולדאוג, שהתמורה שתתקבל עבור החלב הזה תהיה ברמה סבירה של כדאיות.

ג. על מנת להביא את המערכת לייצור במסגרת המדיניות, נקבעו דרגות נוספות למחיר מופחת עבור חלב חריג. הדרגות משתנות בין חורף (40% ממחיר המטרה) לקיץ (70% ממחיר המטרה) ובין חריגה של עד 8% מעל 8% ברבעון.

ד. על המערכת להפעיל פיקוח הולם על ביצוע המדיניות כל המחלבות ומניעת בריחת חלב מהמערכת המסודרת לשוק הפתוח, בעיקר ביהודה ושומרון.

ה. יש לפעול לשמירה על יציבות מחירי הבשר והמבכירות ולאפשר בצורה זו הוצאה מסודרת של פרות מרפת החלב. כל זאת, על מנת לתת לחקלאי את ההזדמנות לעמוד בתוכניות הייצור השנתיות של משקו.

ידיעון המועצה לענף החלב 12.10.89

דו"ח מהכנס השנתי של I.D.F. בקופנהגן

בתחילת ספטמבר התקיים הכנס השנתי של האירגון הבינלאומי של יצרניות החלב.

הנציגים של המדינות השונות (36 במספר) עסקו בנושאים רבים, כאשר העיקריים שבהם התמקדו בפיתוח המקצועי של טיפוח הבקר, עיבוד החלב ושיווקו.

בתחום הטיפוח דווח על התקדמות גדולה בהפריית מבחנה, השתלת גנים והעברת עוברים ככלי טיפוחי הכרחי.

במרכז הדיונים על עיבוד החלב עמד הפיתוח של הכימוזין הגני. הכימוזין (אנזים ההקרשה של החלב) מיוצר כיום בשיטות חדשות המבוססות על השתלת גנים בחידקים, על מנת לייצר כימוזין טהור. פיתוח זה מעמיד שאלות רבות בפני התעשייה ועליהן דנו ועוד ידונו בעתיד. מדינות העולם המערבי מתלבטות בשאלת

הקטנת המלאים של חמאה וגבינות קשות לרמתם בשנה רגילה והשגת תמורות ששוות פחות או יותר למחיר החלב החריג.

קווים למדיניות התכנון והייצור במשק החלב בשנת 1990

מאז ינואר 1989 נמצא ענף החלב עם רמת סובסידיה של 4% מהמחיר לצרכן (כ-8%-7 ממחיר המטרה). מציאות זו כמציאות קבועה חייבה את המערכת להתייחס ל-2 שאלות:

מה היא המשמעות של סובסידיה ברמה כזו והאם היא בכלל נחוצה?

מה היא מדיניות התכנון ואכיפתו בתנאי משק של 4% סובסידיה?

התשובות כפי שנתגבשו בשנה האחרונה הן:

- מתברר שהמערכת **חייבת** בסובסידיה, גם אם היא נמוכה. הסובסידיה היא כלי שבעזרתו ניתן להבטיח תשלום מחיר מלא עבור החלב המתוכנן. בעזרת הסובסידיה ניתן לחייב דיווח מסודר על הייצור והשיווק במחלבות. המידע על השיווק הוא כלי מרכזי לתכנון הענף ולנקיטת צעדים להכוונת הייצור.

סובסידיה ברמה נמוכה עדיין משמשת כלי לאכיפת הפיקוח על מחירי המוצרים בשוק.

אנו יודעים שהעלאת מחירים מעבר למתבקש מביאה לירידה בהקף השיווק ולמערכת אין ענין בהקטנה נוספת של השיווק.

- על מנת להפעיל מדיניות של תכנון בייצור החלב ברמה של 4% סובסידיה חייבת היתה המערכת לבנות את כלי האכיפה המרכזי והוא: **קביעת מחיר חלב חריג לכמות מוגדרת של ייצור עודף.**

מועצת החלב הגדירה את קווי מדיניותה בהחלטות הבאות:

א. חריגה שנתית של עד 4% בייצור החלב מעל המכסה היא חריגה השייכת לתהליך של תכנון מלוא ייצור המכסה השנתית ברפת, היא נותנת תשובה להגדלת צריכה בלתי חזויה במשך השנה במשק הלאומי או להקלות בייצור כתוצאה מהקטנה בלתי צפויה של תפוקת החלב ברפת.

הגבינות הרכות, עליה של 10%. בחינה לפרטים מגלה, שעיקר העליה מתרכזת בגבינות כחושות (עם 0.5% שומן). מובן, שתדומת קבוצה זו להגדלת מכסות החלב אפסית.

מאמצי עידוד הצריכה נמשכים ואנו תקווה, שחודש ספטמבר הוא תחילה של תקופה חדשה ויסייע בידיו לסיים את שנת 1989 בתוצאות טובות יותר מהחזוי. כבר היום ברור, שהצריכה בשנת 1989 תהיה נמוכה מ-820 מיליון ליטר חלב ולכן, אנו מקיימים בימים אלה דיונים כיצד לחלק את ההוצאות שנגרמו בגין ירידת הצריכה מתחת למכסות הייצור השנתיות (840 מיליון ליטר בשנה).

כרגיל, דיונים אלה הם דיונים קשים ותוצאותיהם יהיו הקטנה של הכנסת החקלאי מהחלב שיוצר במסגרת המכסה. כאשר יסתיימו הדיונים נעביר לכל החקלאים מידע מפורט על ההחלטות לקראת ביצועם.

(בינתיים קראנו בעיתונות היומית על ירידה משמעותית בשיווק החלב - מ.מ.)

פקק בשיווק הבשר הטרי בישראל

גם השנה חוזרת על עצמה התופעה של הצטברות בני בקר המיועדים לשחיטה בחצרות המגדלים. מציאות זו מחייבת אותנו להתארגנות אחרת בהסדרי השיווק.

אין המערכת יכולה להישאר אדישה לתופעה החוזרת על עצמה זו השנה השניה. לכן, מחובתנו לבנות כלים לוויסות העודפים והעברתם מתקופות הצטברות לתקופות אחרות במשך השנה.

יש המציעים פתרונות ל"שליפה" ואנו סבורים שיש לגשת לפתרונות יסודיים יותר, שיבטיחו לשני היצרנים העיקריים של שוק הבשר - הפיטום ועדרי המרעה הטבעי, פרנסה בכבוד ותמורה נאותה עבור תוצרתם לאורך כל השנה. מועצת הבקר בשיתוף עם אירגוני המגדלים והמשווקים עוסקת בעניין בימים אלה. אנו תקווה שיימצא פתרון שיהיה טוב גם לעתיד היותר רחוק.

שיווק החלב בתקופה של מתקפה על צריכת שומנים מהחי. לפני באי הכנס הוצגו כמה מסעי פירסום המנסים להתמודד עם שאלה שיווקית זו.

תשלום לפי רכיבי חלב

בימים אלה מונתה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ועדה, שמתפקידה להסדיר מערכת חדשה לתשלום עבור חלב גולמי על פי רכיביו.

על הנושא עצמו דובר ביום ספר העדר שהתקיים בסוף השנה שעברה. כעת יש לגשת למלאכה ולהכין תוכנית מפורטת לביצוע.

בועדה שותפים התאחדות מגדלי בקר, "תנובה", משרד החקלאות ומועצת החלב.

אנו תקווה שנצליח, תוך הבנה והסכמה, לבנות נוסחת תשלום שתבטא נאמנה את מציאות השוק בצריכת רכיבי החלב - חלבון, שומן ולקטוז.

ידיעון מועצת החלב מ-8.11.89

מקצת שיפורים לקראת סיום שנת המכסות 1989

כשיגיע דף מידע זה למשקים, נימצא כחודש וחצי לפני סיום שנת המכסות.

ברצוננו להזכיר לאלה שאולי שכחו את ההסדרים של המחיר עבור חלב חריג.

יצרן אשר לא יחרוג ממכסתו מעל 4% בחשבון השנתי, יוחזרו לו הפחתות המחיר עבור חלב חריג בחריגות של מעל 8% ברבעונים. המשמעות הכספית למשק הבווד גדולה מאד. התרומה לכלל הענף גדולה אף היא ולכן, חובה על המשקים לעשות חשבון אמיתי לפני סיום השנה ולתקן את הניתן לתיקון.

נתוני השיווק של ספטמבר - מעודדים

נתוני חודש ספטמבר מעודדים. זה החודש הראשון מאז נובמבר 1988, שבו נרשמת עליה משמעותית (3.74%) בשיווק מוצרי חלב, יחסית לחודש המקביל בשנה שעברה. ההתאוששות הגדולה ביותר נרשמה בקבוצת